Ceturtdiena, 2021. gada 8. jūlijs

P9_TA(2021)0361

Antarktīdas aizsargājamo jūras teritoriju noteikšana – Dienvidu okeāna bioloģiskās daudzveidības saglabāšana

Eiropas Parlamenta 2021. gada 8. jūlija rezolūcija par Antarktikas aizsargājamo jūras teritoriju (AJT) izveidi un Dienvidu okeāna bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu (2021/2757(RSP)) Eiropas Parlaments,

(2022/C 99/24)

Eiropas Parlaments,

— ņemot vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam un ilgtspējīgas attīstības mērķus (IAM), jo īpaši 13. un 14. mērķi,

— ņemot vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par bioloģisko daudzveidību (KBD),

— ņemot vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvenciju (*UNCLOS*), jo īpaši tās XII daļu,

— ņemot vērā Konvenciju par Antarktikas jūras dzīvo resursu saglabāšanu,

— ņemot vērā 2019. gada 31. maija globālo novērtējuma ziņojumu par bioloģisko daudzveidību un ekosistēmu pakalpojumiem, kuru sagatavojusi Starpvaldību zinātnes un politikas platforma bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā (*IPBES*),

— ņemot vērā Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (*IPCC*) 2019. gada 24. septembra Īpašo ziņojumu par okeāniem un kriosfēru klimata pārmaiņu apstākļos un 2018. gada 8. oktobra Īpašo ziņojumu par sekām, ko izraisa globālā sasilšana par 1,5 °C,

— ņemot vērā ziņojumu par misiju "Jūraszvaigzne 2030: atjaunot mūsu okeānu un ūdeņus", ko 2020. gada 22. septembrī publicēja Komisijas veselīgu okeānu, jūras un piekrastes un iekšzemes ūdeņu misijas padome,

— ņemot vērā Komisijas 2019. gada 11. decembra paziņojumu par Eiropas zaļo kursu (COM(2019)0640),

— ņemot vērā Komisijas 2020. gada 20. maija paziņojumu "ES Biodaudzveidības stratēģija 2030. gadam. Atgriezīsim savā dzīvē dabu" (COM(2020)0380),

— ņemot vērā priekšsēdētājas *Ursula fon der Leyen* runu par stāvokli Savienībā Eiropas Parlamenta 2020. gada 16. septembra plenārsēdē,

— ņemot vērā ES un Ķīnas 2019. gada 9. aprīlī notikušā 21. samita kopīgo paziņojumu,

— ņemot vērā G7 līderu 2021. gada 13. jūnija paziņojumu "Mūsu kopīgā programma globālai rīcībai, lai atjaunotu uzlabojot",

— ņemot vērā ES un ASV augstākā līmeņa sanāksmes 2021. gada 15. jūnija paziņojumu "Ceļā uz atjaunotām transatlantiskajām partnerattiecībām",

— ņemot vērā Parlamenta 2019. gada 28. novembra rezolūciju par ārkārtas situāciju klimata un vides jomā ([1]),

— ņemot vērā Parlamenta 2020. gada 15. janvāra rezolūciju par Eiropas zaļo kursu ([2]),

— ņemot vērā Parlamenta 2021. gada 9. jūnija rezolūciju "ES Biodaudzveidības stratēģija 2030. gadam. Atgriezīsim savā dzīvē dabu" ([3]),

([1]) OV C 232, 16.6.2021., 28. lpp.
([2]) Pieņemtie teksti, P9_TA(2020)0005.
([3]) Pieņemtie teksti, P9_TA(2021)0277.

— ņemot vērā Parlamenta 2020. gada 16. janvāra rezolūciju par Konvencijas par bioloģisko daudzveidību Pušu konferences 15. sesiju (*COP15*) ([4]),

— ņemot vērā 2021. gada 25. marta rezolūciju par jūras atkritumu ietekmi uz zveju ([5]),

— ņemot vērā 1959. gada 1. decembrī parakstīto Antarktikas līgumu,

— ņemot vērā 1991. gada 4. oktobrī parakstīto Antarktikas līgumam pievienoto Madrides protokolu par vides aizsardzību (Madrides Protokols),

— ņemot vērā Reglamenta 132. panta 2. punktu,

A. tā kā okeāna labam ekoloģiskajam stāvoklim ir izšķiroša nozīme bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā un ekosistēmas pakalpojumu, piemēram, CO_2 absorbcijas un skābekļa ražošanas, nepārtrauktības nodrošināšanā;

B. tā kā Antarktika un Dienvidu okeāns ir mājvieta ārkārtīgi bagātīgai floras un faunas savvaļas ekosistēmai, bet dažas sugas ir iekļautas Starptautiskās Dabas aizsardzības savienības apdraudēto sugu sarkanajā sarakstā ar apdraudētu vai neaizsargātu sugu statusu;

C. tā kā okeāns ir būtisks, lai mazinātu klimata pārmaiņas, un tas ir absorbējis vairāk nekā 90 % no siltuma, ko rada mūsu oglekļa dioksīda emisijas; tā kā tas ir pasaulē lielākais aktīvais oglekļa piesaistītājs, kas no šīm emisijām atdala vairāk nekā 30 % oglekļa ([6]);

D. tā kā no 1989. līdz 2018. gadam Antarktika ir sasilusi par 1,8 °C, kas ir 3 reizes vairāk nekā vidējais rādītājs pasaulē ([7]); tā kā tiek prognozēts, ka Grenlandes un Antarktikas ledus slāņi 21. gadsimtā un turpmāk zaudēs masu pieaugošā ātrumā;

E. tā kā Antarktikas krils ir būtiska pārtikas aprites daļa daudziem jūras plēsējiem (pingvīniem, vaļiem, roņiem, zivīm) Dienvidu okeānā;

F. tā kā *IPCC* Īpašajā ziņojumā par okeāniem un kriosfēru klimata pārmaiņu apstākļos ([8]) ir norādīts, ka klimata mehānismi ir atkarīgi no okeāna un jūras ekosistēmu veselības, ko pašlaik ietekmē globālā sasilšana, piesārņojums, jūras bioloģiskās daudzveidības pārmērīga izmantošana, paskābināšanās, skābekļa līmeņa pazemināšanās un piekrastes erozija;

G. tā kā Apvienoto Nāciju Organizācija ir pasludinājusi Okeāna zinātnes desmitgadi ilgtspējīgai attīstībai (2021.–2030. gads), lai veicinātu okeāna zinātni un veidotu kolektīvās zināšanas;

H. tā kā Antarktikas līguma, kas stājās spēkā pirms 60 gadiem 1961. gada 23. jūnijā, IX pantā ir prasīts saglabāt un aizsargāt dzīvos resursus Antarktikā; tā kā šie centieni ir noteikti Madrides protokolā; tā kā šis protokols norāda Antarktiku kā "dabas rezervātu, kas veltīts mieram un zinātnei" un nosaka pamatprincipus, kas piemērojami darbībām Antarktikā;

([4]) Pieņemtie teksti, P9_TA(2020)0015.

([5]) Pieņemtie teksti, P9_TA(2021)0096.

([6]) *Bindoff, N.* u. c., *Observations: Oceanic Climate Change and Sea Level, Climate Change 2007: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change, Cambridge University Press,* Kembridža, Apvienotā Karaliste un Ņujorka, ASV, 2007. https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/ar4-wg1-chapter5-1.pdf; *Rhein, M.* u. c., *Observations: Ocean, Climate Change 2013: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change, Cambridge University Press,* Kembridža, Apvienotā Karaliste un Ņujorka, ASV, 2013. https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/WG1AR5_Chapter03_FINAL.pdf;
Cheng L. u. c., 2019, *Record-Setting Ocean Warmth Continued in 2019, Advances in Atmospheric Sciences,* 37. sējums, 2020. gada februāris. https://link.springer.com/article/10.1007/s00376-020-9283-7

([7]) *Kyle R. Clem, Ryan L. Fogt, John Turner, Benjamin R. Lintner, Gareth J. Marshall, James R. Miller, James A. Renwick, Record warming at the South Pole during the past three decades, Nature Climate Change,* 2020; DOI: 10.1038/s41558-020-0815-z.

([8]) *IPCC Īpašais ziņojums par okeāniem un kriosfēru klimata pārmaiņu apstākļos. Kopsavilkums politikas veidotājiem,* 2019. https://www.ipcc.ch/srocc/chapter/summary-for-policymakers/.

Ceturtdiena, 2021. gada 8. jūlijs

I. tā kā Amerikas Savienotās Valstis un Jaunzēlande 2021. gada 28. aprīlī pievienojās Eiropas Savienībai un tās dalībvalstīm, Austrālijai, Norvēģijai, Apvienotajai Karalistei un Urugvajai, lai sponsorētu priekšlikumu izveidot divas AJT Dienvidu (Antarktikas) okeānā, Austrumantarktīdā un Vedela jūrā;

J. tā kā Antarktikas jūras dzīvo resursu saglabāšanas komisijā (*CCAMLR*) notiek sarunas, lai izveidotu šīs divas jaunās AJT, kuru kopējais lielums būtu aptuveni 3 miljoni km^2; tā kā šo AJT apstiprināšana palīdzētu sasniegt ES un globālās saistības jūras bioloģiskās daudzveidības aizsardzībā;

K. tā kā AJT ir svarīgs instruments okeāna ekosistēmu aizsardzībai, jo tās var palielināt sugu daudzveidību un bagātību, vienlaikus uzlabojot okeāna noturību pret vidisko ietekmi, tostarp klimata pārmaiņām;

L. tā kā G7 līderi ir paziņojuši, ka viņi pilnībā atbalsta *CCAMLR* apņemšanos izstrādāt AJT reprezentatīvu sistēmu konvencijas darbības zonā Dienvidu okeānā, pamatojoties uz labāko pieejamo zinātnisko informāciju;

M. tā kā ES un ASV ir paudušas pilnīgu apņemšanos veicināt sekmīgu un vērienīgu bioloģiskās daudzveidības sistēmu pēc 2020. gada saskaņā ar Konvenciju par bioloģisko daudzveidību un pilnībā atbalstīt jaunu AJT noteikšanu Dienvidu okeānā, kā arī turpināt sadarbību, lai veicinātu ilgtspējīgu jūras nozaru ekonomiku, ilgtspējīgu zveju un nelegālas, nereģistrētas un neregulētas (NNN) zvejas novēršanu;

N. tā kā Parlaments ir paudis stingru atbalstu vērienīgai rīcībai jūras bioloģiskās daudzveidības aizsardzībai un atjaunošanai, jo īpaši savā rezolūcijā "ES Biodaudzveidības stratēģija 2030. gadam. Atgriezīsim savā dzīvē dabu" un rezolūciju par Konvencijas par bioloģisko daudzveidību Pušu konferences 15. sanāksmi (*COP15*);

O. tā kā Parlaments ir aicinājis Komisiju atbalstīt vērienīgu starptautisku jūras bioloģiskās daudzveidības pārvaldības modeli ārpus valstu jurisdikcijas un atzīt visas jūras un okeānus par globālu kopēju labumu; tā kā Parlaments ir prasījis Savienībai nākamajā Starpvaldību konferences biodaudzveidības jautājumos ārpus valstu jurisdikcijas sesijā pieprasīt vērienīga globāla okeāna nolīguma pieņemšanu, lai visā pasaulē aizsargātu jūras bioloģisko daudzveidību teritorijās ārpus dalībvalstu jurisdikcijas;

P. tā kā Apvienoto Nāciju Organizācijā notiek sarunas par īstenošanas nolīgumu, lai aizsargātu jūras bioloģisko daudzveidību teritorijās ārpus dalībvalstu jurisdikcijas saskaņā ar *UNCLOS*, kas paredz aizsargājamu jūras teritoriju izveidi atklātā jūrā;

1. uzsver, ka Antarktikā un Dienvidu okeānā ir ekosistēmas un bioloģiskā daudzveidība, kam ir ārkārtēja vērtība un zinātniska nozīme, un ka Vedela jūra ir pasaules okeānu apritē un pasaules klimatam būtisks elements; uzsver, cik būtiski ir nodrošināt to ātru un efektīvu aizsardzību;

2. pilnībā atbalsta Eiropas Savienības un tās dalībvalstu, Austrālijas, Norvēģijas, Apvienotās Karalistes, Urugvajas, Amerikas Savienoto Valstu un Jaunzēlandes centienus izveidot divas jaunas AJT Antarktikas austrumu daļā un Vedela jūrā Antarktikas okeānā; aicina Komisiju un dalībvalstis, gatavojoties *CCAMLR* gadskārtējai sanāksmei 2021. gadā, pastiprināt divpusējos un daudzpusējos centienus, lai nodrošinātu atbalstu šo AJT izveidei nākamajos mēnešos, un jo īpaši pievērsties tām *CCAMLR* dalībvalstīm, kuras ir izteikušas iebildumus pret priekšlikumiem attiecībā uz aizsargājamām jūras teritorijām;

3. atgādina, ka saskaņā ar Biodaudzveidības stratēģiju 2030. gadam ES būtu jāizmanto visas savas diplomātiskās sviras un informatīvās spējas, lai palīdzētu starpniekiem panākt vienošanos par plaša mēroga aizsargājamu jūras teritoriju izveidi Dienvidu okeānā;

4. atgādina par Savienības apņemšanos attiecībā uz jūras teritoriju aizsardzību likumīgi aizsargāt vismaz 30 % no ES jūras teritorijas, tostarp stingri aizsargāt 10 % no tās jūrām; atgādina, ka ES ir jānodrošina, lai globālajā satvarā laikposmam pēc 2020. gada tiktu iekļauti vērienīgi globālie 2030. gada mērķi saskaņā ar ES saistībām; turklāt atkārtoti pauž savu nostāju, ka ES sarunās par globālo satvaru, kurā jāiekļauj juridiski saistoši globālie atjaunošanas un aizsardzības mērķi vismaz 30 % līdz 2030. gadam, būtu jārīkojas kā pasaules līderei un jāpieprasa noteikt vērienīgus mērķus, kas būtu līdzvērtīgi tās mērķiem vai plašāki par tiem; uzsver, ka aizsargājamās teritorijas ir efektīvi jāaizsargā;

5. atgādina par *CCAMLR* apņemšanos līdz 2012. gadam tās konvencijas apgabalā izveidot aizsargājamu jūras teritoriju reprezentatīvu sistēmu, kas aizsargā jūras ekosistēmu, biodaudzveidības un dzīvotņu tipiskus paraugus;

6. uzsver, ka Madrides protokols aizliedz darbības, kas saistītas ar Antarktikas minerālu resursiem, izņemot zinātniskās pētniecības nolūkos; aicina turpmākajos nolīgumos saglabāt šo svarīgo noteikumu;

7. norāda, ka Dienvidu okeāna ģeogrāfiskā izolētība sarežģī un apgrūtina monitoringa operācijas konvencijas darbības zonā;

8. uzsver, ka vairāk nekā 80 % jūras gultnes paliek neizpētīta ([9]) un ka ir vajadzīgi turpmāki okeanogrāfiskie pētījumi, jo īpaši par piesārņojuma un klimata pārmaiņu ietekmi uz ekosistēmām;

9. aicina Komisiju un dalībvalstis kopā ar globālajiem partneriem stiprināt jūras aizsargājamo teritoriju tīklu ar uzlabotu pārvaldību, labāku telpisko plānošanu, izvērtējumiem un izpildi, lai palielinātu ekoloģisko saskaņotību un jūras aizsargājamo teritoriju sasaisti;

10. uzsver, ka NNN zvejas darbības būtiski apdraud ilgtspējīgu zveju un jūras ekosistēmu noturību;

11. uzsver, ka tūrisms Antarktikā jāveic ilgtspējīgā veidā; tādēļ aicina *CCAMLR* nodrošināt, ka tūrisma darbības tiek veiktas atbilstīgi un ka tam nav nelabvēlīgas ietekmes uz ekosistēmu;

12. uzsver, ka šo divu jauno AJT izveide dos būtisku ieguldījumu ES Biodaudzveidības stratēģijas globālajā dimensijā; aicina Komisiju un dalībvalstis izmantot šo AJT izveidi par pamatu ANO *COP15* konferencē par bioloģisko daudzveidību Kunmingā (Ķīnā) paredzētajās globālajās sarunās saskaņā ar Konvenciju par bioloģisko daudzveidību;

13. norāda, ka, izveidojot aizsargājamas jūras teritorijas, kas aptver vairāk nekā 3 miljonus km^2 Antarktikas austrumu daļā un Vedela jūrā, tiktu radīta viena no lielākajām jūras aizsardzības teritorijām vēsturē;

14. uzdod priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Padomei, Komisijai, Komisijas priekšsēdētājas vietniekam / Savienības Augstajam pārstāvim ārlietās un drošības politikas jautājumos, kā arī *CCAMLR* dalībvalstīm.

([9]) *National Ocean Service*, 2021: https://oceanservice.noaa.gov/facts/exploration.html